

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA
BOCHOLTERWEG 134
TE ALTWEERTERHEIDE
GEMEENTE WEERT

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

Quickscan flora en fauna Bocholterweg 134 te Altweerterheide in de gemeente Weert

Opdrachtgever	Tonnaer Adviseurs in Omgevingsrecht Vonderweg 14 5616 RM Eindhoven
Project	WEE.TON.ECO1
Rapportnummer	11113776
Status	Eindrapportage
Datum	23 november 2011
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	1
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
2.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	3
3.	ONDERZOEKSMETHODIEK	3
4.	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	3
4.1	Inleiding	3
4.2	Flora- en faunawet.....	4
4.3	Algemene zorgplicht	5
4.4	Gebiedsbescherming.....	5
5.	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
5.1	Vogels	5
5.2	Vleermuizen	7
5.3	Overige zoogdieren	8
5.4	Reptielen, Amfibieën en vissen	9
5.5	Libellen en dagvlinders	9
5.6	Vaatplanten.....	9
5.7	Gebiedsbescherming.....	10
6.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging van de locatie
- 2a. - Luchtfoto
- 2b. - Foto's onderzoekslocatie
3. - Geraadpleegde bronnen
4. - Natuurwetgeving en beleid

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van Tonnaer Adviseurs in Omgevingsrecht opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Bocholterweg 134 te Altweerterheide in de gemeente Weert.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens overige natuurwetgeving zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG).

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2,5$ ha) is gelegen aan de Bocholterweg 134, circa 4,5 km ten zuidwesten van de kern van Altweerterheide in de gemeente Weert. (zie bijlage 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 57 H (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 174.860$, $Y = 359.000$. De onderzoekslocatie is gelegen in het kilometerhok 174/359.

De onderzoekslocatie betreft een melkveebedrijf bestaande uit een bedrijfswoning voorzien van een dakpannen dak, diverse oude en nieuwere stallen en een drietal sleufsilo's. Direct rondom de onderzoekslocatie bevinden zich weilanden. Verder naar het noorden is het natuurgebied de Altweerterheide gelegen. Verder naar het oosten bevindt zich de bebouwde kom van Altweerterheide. Naar het zuiden en westen is het buitengebied van Altweerterheide gelegen bestaande uit voornamelijk agrarische bouwlanden.

In bijlage 2a is de huidige situatie op een luchtfoto weergegeven. Bijlage 2b bevat enkele foto's van de onderzoekslocatie.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het plangebied is echter wel gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied, 'Weerter- en Budelerbergen & Ringselven', bevindt zich op circa 2 km afstand ten westen van het plangebied (zie figuur 1).

Het betreffende Natura 2000-gebied bestaat uit de deelgebieden Weerterbos, Ringselven en Kruispeel (Habitatrichtlijngebied), de Hugterheide en de Weerter- en Budelerbergen (Vogelrichtlijngebied). Het Weerterbos is een oud bosgebied. Het meest nabij het plangebied gelegen deelgebied, betreft het deelgebied De Weerter en Budelerbergen, dat bestaat uit een aaneengesloten (naald)bosgebied met een centraal gelegen heide- en stuifzandterrein.

Weerter- en Budelerbergen & Ringselven is aangewezen voor enkele soorten broedvogels vanuit de Vogelrichtlijn. Het betreft hier de soorten nachtzwaluw, boomleeuwrik en roodborsttapuit.

Het gebied is als speciale beschermingszone aangewezen voor de volgende drie natuurlijke habitat-typen:

- H3130 Zwakgebufferde vennen
- H7210 Galigaanmoerassen
- H91DO Veenbossen

Het gebied 'Weerter- en Budelerbergen & Ringselven' is vanuit de Habitatrichtlijn aangewezen als speciale beschermingszone voor de soorten kleine modderkruiper, kamsalamander en drijvende waterweegbree.

Figuur 1. Ligging nabijgelegen Natura 2000-gebied ten opzichte van het plangebied (zwart omkadert).

Ecologische Hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen

Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS of de POG. Het meest nabijgelegen gebied of landschapselement dat is aangewezen als EHS bevindt zich circa 0,5 km ten noorden van het plangebied. Het betreft het natuurgebied de Altweerterheide.

2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een nieuwe rundveestal en nieuwe sleufsilo's te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zullen twee rundveestallen worden gesloopt en de sleufsilo's worden verplaatst.

3. ONDERZOEKSMETHODIEK

Het veldbezoek is afgelegd op 8 november 2011. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie. Verder zijn toegankelijke gegevens van natuur- en soortbescherming organisaties gebruikt en zijn gegevens van de provincie Limburg geraadpleegd. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in bijlage 3.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

4. TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Zorg voor alle inheemse planten- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. De instrumenten die deze bescherming mogelijk maken, zijn op Europees niveau vertaald in Natura 2000. De Europese wetgeving ten aanzien van de soortbescherming is in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is vastgelegd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Hiermee heeft Nederland de Europese wetgeving in de nationale wetgeving verankerd.

Door in de planfase van een (bouw)project of ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde planten- en diersoorten kan effectief worden omgegaan met de aanwezigheid van een beschermde soort. Een dreigende overtreding van de Flora- en faunawet kan zo snel gesignaleerd en in veel situaties voorkomen worden. Vervolgens kan er accuraat actie ondernomen worden om zodoende de overlevingskansen en migratiemogelijkheden van een beschermde soort in het betreffende gebied geen blijvende schade toe te brengen.

Om alle gebieden met elkaar te verbinden en om uitwisseling en verspreiding van soorten mogelijk te maken, wordt er in Nederland gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Verder worden diverse Rode lijsten van bedreigde soorten gehanteerd bij beoordelingen voor de aanwijzing van bescherming en compensatie.

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. In bijlage 4 wordt een nadere toelichting gegeven omtrent de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

4.2 Flora- en faunawet

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend werkt. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespendif en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheid, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie). Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden (beschermingscategorie 5). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorwaarde hierbij is dat er in de directe omgeving wel geschikt habitat aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn spechtsoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger. Nestlocaties van soorten uit de beschermingscategorie 5 zijn in uitzonderlijke gevallen ook buiten het broedseizoen beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving.

Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

4.3 Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd. De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.4 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

5. ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Broedvogels

De provincie Limburg heeft in het kader van de broedvogelinventarisatie soorten verdeeld over groepen met verschillende natuurwaarde. Aan de landelijk ernstig bedreigde soorten, de Rode Lijstsoorten, wordt de grootste waarde toegekend, gevolgd door kritische soorten (aandachtsoorten), schaarse soorten en algemene soorten. De groep "algemene soorten" bevat ook soorten die staan vermeld op de Rode lijst en/of waarvan het nest jaarrond is beschermd, zoals bijvoorbeeld huismus, gierzwaluw, huiszwaluw en boerenzwaluw. Het betreft moeilijk te onderzoeken soorten, waarbij de waarde van de verkregen gegevens in geen verhouding staat tot de inspanningen die nodig zijn voor het verzamelen van goede gegevens. Van deze soorten worden geen kwantitatieve gegevens verzameld, wel wordt onderzocht of ze in een kilometerhok voorkomen. Uit de verspreidingsgegevens van de provincie Limburg (www.limburg.nl) met betrekking tot broedvogels blijkt dat het buitengebied van Altweerderheide, waar de onderzoekslocatie deel van uit maakt, volledig is onderzocht op broedvogels.

Broedvogels (nest jaarrond beschermd, volgens beschermingscategorie 1 t/m 4)

Bij de broedvogelinventarisatie in 2006, zijn binnen de betreffende kilometerhokken geen territoria gekarteerd van soorten die vallen onder beschermingscategorie 1 tot en met 4. Onder de categorie "algemene soorten" zijn binnen de kilometerhokken echter wel huismussen waargenomen die onder beschermingscategorie 2 vallen.

Een van de te slopen stallen biedt nestgelegenheid voor huismus door de aanwezigheid van dakpannen daken. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie zelf geen huismussen waargenomen, echter vond het veldbezoek plaats buiten het broedseizoen. Daarnaast zijn geen nestresten van huismus in de te slopen stallen waargenomen. Het is uit te sluiten dat huismus afgelopen broedseizoen de te slopen stallen op de onderzoekslocatie gebruikt heeft als broedlocatie. Het is niet uit te sluiten dat huismus aankomend broedseizoen alsnog de stallen gaat gebruiken als nestlocatie. Overtreding van de Flora- en faunawet is niet aan de orde mits de stallen voor het broedseizoen in 2012 worden gesloopt. Indien dat niet mogelijk is dient een aanvullende inspectie voor aanvang van de sloop de aanwezigheid van huismus vast te stellen dan wel uit te sluiten.

In twee stallen is een kerkuilenkast aanwezig. De kerkuilenkast in de te slopen stal heeft voor zover bekend tot op heden geen broedsucces gekend. De kerkuilenkast in de stal ten noorden van de bedrijfswoning heeft zover bekend elk jaar broedsucces. In de te slopen stallen zijn geen aanwijzingen gevonden dat deze intensief als roestplaats worden gebruikt. Overtreding van de Flora- en faunawet is niet aan de orde bij verwijdering van de kerkuilenkast in de te slopen schuur.

Verder zijn er geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat de onderzoekslocatie een (belangrijke) functie heeft of kan hebben voor andere vogelsoorten, zoals steenuil, waarvan het nest jaarrond beschermd is (beschermingscategorie 1 t/m 4). Tijdens het veldbezoek zijn geen braakballen, ruiven en uitwerpselen aangetroffen van steenuil. Overtredingen ten aanzien van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd zijn niet aan de orde.

Broedvogels (nest in bepaalde gevallen jaarrond beschermd, volgens beschermingscategorie 5)

Uit de verspreidingsgegevens van de provincie Limburg (www.limburg.nl) blijkt dat op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie territoria gekarteerd zijn van de volgende broedvogels die vallen onder beschermingscategorie 5: bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, ekster, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, kleine bonte specht, koolmees, pimpelmees, spreeuw, zwarte mees en zwarte kraai.

De broedvogels die onder beschermingscategorie 5 vallen zijn in dit geval grotendeels hollenbroeders. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die in dit geval in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. In de stal ten noorden van de bedrijfswoning zijn nestresten van boerenzwaluw aangetroffen. Deze stal blijft gehandhaafd. Overtredingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels uit beschermingscategorie 5 is niet aan de orde zolang de werkzaamheden plaats vinden buiten het broedseizoen.

Broedvogels (nest niet jaarrond beschermd, bescherming alleen gedurende broedseizoen)

Door de aanwezigheid van struiken en bebouwing zijn op de onderzoekslocatie geschikte nestlocaties aanwezig voor algemene vogels als merel, heggenmus, winterkoning, roodborst en houtduif. Voor dergelijke algemene soorten geldt dat, indien het groen op de onderzoekslocatie buiten het broedseizoen wordt verwijderd en de bebouwing buiten het broedseizoen wordt gesloopt, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat op de onderzoekslocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

5.2 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.*, 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, bosvleermuis, meervleermuis, Brandt's vleermuis, baardvleermuis en watervleermuis.

Volgens gegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huizinga *et al.*, 2010) zijn in de periode van 1994 tot 2007 binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, franjestaart, Bechstein's vleermuis, meervleermuis, Brandt's vleermuis, baardvleermuis en watervleermuis waargenomen.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Een van de te slopen stallen is marginaal geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen door de afwezigheid van een spouwmuur, het aanwezige tochtige karakter en het ontbreken van grote ruimtes achter betimmeringen. De andere te slopen stal is halfopen en hierdoor niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het is op basis van kenmerken uit te sluiten dat de stal geschikt is als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen als winter- en kraamverblijfplaats. Het is echter niet uit te sluiten dat een vleermuisindividu als gewone dwergvleermuis of gewone grootoorvleermuis de stal incidenteel gebruikt als rust/slaapplaats tijdens de paar- en zomerperiode. Het geringe risico op de aanwezigheid van een enkele vleermuis rechtvaardigt volgens Econsultancy niet het uitvoeren van een jaarrond veldonderzoek naar deze soortgroep. Deze onderzoeksinspanning, conform het protocol voor vleermuisonderzoek, staat in geen verhouding met de kans op verstoring ten aanzien van vleermuizen. Voor een mogelijk incidenteel aanwezig individu geldt de zorgplicht. Geadviseerd wordt om de stal in de winterperiode (november – maart) te slopen, aangezien een winterverblijfplaats voor vleermuizen is uit te sluiten. Dit valt tevens buiten het broedseizoen voor vogels.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger om te foerageren. Het aanwezige habitat is tevens geschikt als foerageergebied voor ingekorven vleermuis, echter de dichtstbijzijnde vaste rust- en verblijfplaats van ingekorven vleermuizen bevindt zich volgens de meest recente verspreidingsgegevens op 20 km ten zuidoosten van de onderzoekslocatie. Het is hierdoor redelijkerwijs uitgesloten de onderzoekslocatie essentieel foerageergebied betreft voor ingekorven vleermuis. De plannen zullen geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenoemen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen ontbreken op de onderzoekslocatie, worden er geen potentiële vliegroutes verstoord.

5.3 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol en konijn. Voor dergelijke algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Bij het verwijderen van struweel dient rekening te worden gehouden met egel. Bij het aantreffen van een egel dient deze zorgvuldig naar een alternatieve geschikte locatie in de directe omgeving te worden verplaatst.

Streng beschermde soorten

Volgens gegevens van de Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdierverseniging (Huizinga *et al.*, 2010) zijn in de periode van 1994 tot 2007 op of in de nabijheid (maximaal 5 km) van de onderzoekslocatie de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen: eekhoorn, bever, steenmarter en das.

Das komt volgens de verspreidingsgegevens voor in de omgeving van Altweeterheide. Voor das geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd. Op de onderzoekslocatie is geen vaste rust- en verblijfplaats van das aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie en de directe omgeving eveneens geen loop- of eetsporen, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door das. Verstoring ten aanzien van das is als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Voor deze soort geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Gelet op het ontbreken ervan kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door steenmarter.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren, zoals eekhoorn, waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4 Reptielen, Amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens de Herpetofauna van Limburg (Buggenum *et al.*, 2009) en de verspreidingsgegevens van RAVON is binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie, de levendbarende hagedis waargenomen. Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor levendbarende hagedis aanwezig. De waarnemingen van deze soorten zullen met name betrekking hebben op het Natura 2000-gebied 'Weerter- en Budelerbergen & Ringselven'.

Amfibieën en vissen

Volgens de Herpetofauna van Limburg (Buggenum *et al.*, 2009) en de verspreidingsgegevens van RAVON zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie, de volgende soorten waargenomen: alpenwatersalamander, kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad, groene kikker complex, poelkikker, bastaardkikker, heikikker en bruine kikker. Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën en het voorkomen van vissen op de onderzoekslocatie uitgesloten.

De onderzoekslocatie vormt weinig geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten incidenteel beschutting vinden tussen de ruigte en onder (materiaal)hopen. De waarnemingen van de streng beschermde soorten als kamsalamander, heikikker, poelkikker en alpenwatersalamander, hebben naar verwachting betrekking op de nabij gelegen natuurgebieden 'Weerter- en Budelerbergen & Ringselven'. Voor de mogelijk (incidenteel) te verwachten soorten, zoals bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. De algemene zorgplicht blijft echter wel van kracht. Deze houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om nadelige gevolgen te voorkomen.

5.5 Libellen en dagvlinders

In de periode 1990 tot 2007 zijn geen beschermde libellen- en juffersoorten waargenomen op of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie (bron: Vlinderstichting). Voor libellen geldt dat aanwezigheid van water nodig is ter voortplanting en gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

In de periode 2001 tot 2011 zijn tevens is een populatie aangetroffen van de beschermde gevlekte witsnuitlibel in de directe omgeving van de onderzoekslocatie (bron: Vlinderstichting). Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde dagvlindersoort. De waarnemingen zullen eerder betrekking hebben op de nabijgelegen natuurgebieden.

5.6 Vaatplanten

De provincie Limburg heeft alle gekarteerde plantensoorten verdeeld over groepen met verschillende natuurwaarde. Aan beschermde soorten (Flora- en Faunawet soorten) wordt de grootste waarde toegekend, gevolgd door bedreigde soorten (Limburgse Lijstsoorten) en schaarse soorten. Uit de gegevens van de provincie Limburg met betrekking tot vaatplanten blijkt dat het buitengebied van Altweertheide, waar de onderzoekslocatie deel van uitmaakt, volledig is onderzocht op beschermde planten.

Volgens de kartering van de provincie zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie twee soorten waargenomen die een bij wet beschermde status hebben. Het gaat hierbij om brede wespenorchis en rapunzelklokje. Brede wespenorchis valt onder Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Rapunzelklokje valt onder Tabel 2 van de Flora- en faunawet.

Aangezien de locatie geheel bestaat uit bebouwing, verharding en agrarisch bouwland is het uit te sluiten dat er beschermde plantensoorten op de locatie aanwezig zijn. Tevens zijn beschermde vaatplanten op de onderzoekslocatie niet te verwachten wegens de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden. De standplaatsfactoren op de onderzoekslocatie zijn niet geschikt als groeiplaats voor rapunzelklokje en brede wespenorchis door het ontbreken van "schraal" biotoop.

5.7 Gebiedsbescherming

Voor de EHS en POG geldt geen externe werking. Aangezien de onderzoekslocatie niet is gelegen in of aangrenzend aan een onderdeel dat behoort tot de EHS of POG, is aantasting ten aanzien van beide gebiedsbeschermingregimes niet aan de orde. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden, zoals het Natura 2000-gebied 'Weerter- en Budelerbergen & Ringselven' is, gelet op afstand tot de onderzoekslocatie en de aard van de ingreep niet aan de orde.

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Tonnaer Adviseurs in Omgevingsrecht een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Bocholterweg 134 te Altweerterheide in de gemeente Weert.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens een nieuwe rundveestal en nieuwe sleufsilos te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zullen twee rundveestallen worden gesloopt en de sleufsilos worden verplaatst.

Waarnemingen en te verwachten soorten

De bebouwing biedt nestgelegenheid aan huismus. Nestresten van huismus zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen, Boerenzwaluw en kerkuil broeden in de stal ten noorden van de bedrijfswoning; deze stal blijft gehandhaafd. Daarnaast is de onderzoekslocatie geschikt als nestlocatie voor algemene vogels als merel, heggenmus, winterkoning en roodborst door de aanwezigheid van beplanting en bebouwing. Een van de te slopen stallen is marginaal geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De andere te slopen stal is halfopen en hierdoor niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het is op basis van kenmerken uit te sluiten dat de stal geschikt is als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen als winter- en kraamverblijfplaats. Het is echter niet uit te sluiten dat een vleermuisindividu als gewone dwergvleermuis of gewone grootoorvleermuis de stal incidenteel gebruikt als rust/slaapplaats tijdens de paar- en zomerperiode. Daarnaast zal de locatie gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger om te foerageren. Verder kan op de onderzoekslocatie incidenteel algemene soorten amfibieën en zoogdieren voorkomen als egel, mol, konijn, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Voor de overige soorten uit de verschillende soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

Maatregelen ter voorkoming van overtredingen van de Flora- en faunawet

Huisumus

Een van de te slopen stallen biedt nestgelegenheid voor huismus door de aanwezigheid van dakpannen daken. Het is uit te sluiten dat huismus afgelopen broedseizoen de te slopen stallen op de onderzoekslocatie gebruikt heeft als broedlocatie. Het is niet uit te sluiten dat huismus aankomend broedseizoen alsnog de stallen gaat gebruiken als nestlocatie. Overtreding van de Flora- en faunawet is niet aan de orde mits de stallen voor het broedseizoen in 2012 worden gesloopt.

Broedvogels

Indien de beplanting buiten het broedseizoen wordt verwijderd, zullen geen overtredingen van de Flora- en faunawet plaatsvinden met betrekking tot broedvogels.

Algemene zorgplicht

Vleermuizen

Voor een mogelijk incidenteel aanwezig vleermuisindividu geldt de zorgplicht. Geadviseerd wordt om de vleermuis geschikte stal in de winterperiode (november – maart) te slopen, aangezien een winterverblijfplaats voor vleermuizen is uit te sluiten. Dit valt tevens buiten het broedseizoen voor vogels.

Grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren, amfibieën geldt de algemene zorgplicht, die er ondermeer in voorziet dat al het redelijkerwijs mogelijke dient te worden gedaan om het doden van individuen te voorkomen. Bij het verwijderen van struweel dient rekening te worden gehouden met egel. Bij het aantreffen van een egel dient deze zorgvuldig naar een alternatieve geschikte locatie in de directe omgeving te worden verplaatst.

Gebiedsbescherming

De EHS en POG zullen niet worden aangetast door de herbestemming van de onderzoekslocatie. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden (Natura 2000) is niet aan de orde.

Noodzaak tot nader onderzoek

Huismus

Overtreding van de Flora- en faunawet is niet aan de orde mits de stallen voor het broedseizoen in 2012 worden gesloopt. Indien dat niet mogelijk is dient een inspectie voor de sloop de aanwezigheid van huismus vast te stellen dan wel uit te sluiten.

Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c

Huismus

Indien uit aanvullend onderzoek blijkt dat zich op de onderzoekslocatie broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn aanwezig zijn, treden er door de voorgenomen sloop mogelijk overtredingen op ten aanzien van de Flora- en faunawet. Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van huismus en vleermuizen worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf bij Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag.

Tabel I geeft een samenvatting van de te verwachten verstoring en de te nemen vervolgstappen.

Tabel I. Overzicht te verwachten verstoring en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Ingrep verstoring	Nader onderzoek	Ontheffings- aanvraag (*)	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja, binnen broedseizoen	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	mogelijk ten aanzien van huismus	mogelijk ¹	nader te bepalen	¹ mits slopen voor aanvang broedseizoen 2012 niet mogelijk is
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee ²	nee ³	nee	² sloop in winterperiode uitvoeren en twee vleermuiskasten plaatsen ³ mits sloop buiten winterperiode plaatsvindt
	foerageergebied	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		mogelijk	nee	nee	zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
Amfibieën		mogelijk	nee	nee	zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
Reptielen		nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	-

* Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen of broedvogels worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf door Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag.

Aanbevelingen

Als (tijdelijke) vervanging van een eventueel aanwezige incidenteel gebruikte rust/slaapplaats gedurende de zomer- en paarperiode wordt geadviseerd om twee vleermuiskasten op te hangen. Dit kan in samenwerking met een lokale vleermuisdeskundige of een ecooloog van Econsultancy bv. Dergelijke kasten zijn onder andere verkrijgbaar bij Vivara.

Steenuil is op de onderzoekslocatie niet als broedvogel aangetroffen. De onderzoekslocatie en de directe omgeving vormt echter geschikt leefgebied voor deze soort. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van een steenuilnestkast, kan de onderzoekslocatie deel gaan uitmaken van het broedbiotoop van deze soort. Gelet op het steeds verder verdwijnen van broedgelegenheid voor deze soort zal deze relatief eenvoudige maatregel een positief effect op de soort in de omgeving kunnen hebben.

Erfvogels zijn vogels die leven op het boerenland, op en rondom boerderijen en landelijk gelegen woningen, op erven en in hagen en houtwallen. Ze nemen in aantal af, mede omdat het boerenland en de erven de laatste decennia veel grootschaliger en 'netter' zijn geworden. De nieuwsbrief 'Erfvogels in beeld' informeert over nut, noodzaak en praktische manieren van natuurbescherming in het landelijk gebied. Deze nieuwsbrief is te downloaden op via de site van de vogelbescherming. Daarnaast is op de site van de vogelbescherming een advieslijst boerenwaluwvriendelijke maatregelen te downloaden, gezien 2011 het jaar is van de Boerenwaluw.

Onderzoekslocatie

foto 5

foto 1

foto 6

foto 2

te slopen stal

foto 3

foto 4

te slopen stal

LEGENDA:

standplaats +
richting fotonaam

TITEL: luchtfoto onderzoekslocatie (bron: Bingmaps.com)

A4

PROJECT: WEE.TON.ECO1 NUMMER: 11113776

SCHAAL: nvt DATUM: 22-11-2011

GETEKEND: AvG BIJLAGE: 2a

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 1. Overzichtsfoto agrarisch bedrijventerrein

Foto 2. Terrein waar nieuwe stallen gerealiseerd worden

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 3. Te slopen gesloten stal

Foto 4. Te slopen stallen (halfopen en gesloten)

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 5. Stal ten noorden van bedrijfswoning met invliegopening kerkuil

Foto 6. Sleufsilo's en naastgelegen terrein voor nieuwe sleufsilo's

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

- Beersma, P. & W. en A. van den Burg, Steenuilen, Roodbont BV, november 2007.
- Buggenum, H.J.M. van, R.P.G. Geraerds & A.J.W. Lenders (redactie), 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980 - 2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Creemers, R.C.M. & van Delft, J.J.C.W. (RAVON)(redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.
- Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- Huizinga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen 2010, Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Hustings F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J., 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Hustings F., van der Coelen J., van Noorden B., Schols R. & Voskamp P., 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Limpens, H.J.G.A., Mostert, K. & Bongers, W. (eds.), 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R., 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdierverseniging VZZ.

GERAADPLEEGDE INTERNETSITES

- www.limburg.nl (natuurgegevens provincie Limburg)
- www.rijksoverheid.nl (natuurwetgeving)
- www.ravon.nl (verspreidingsgegevens amfibieën en reptielen)
- www.telmee.nl (waarnemingen van vrijwilligers)
- www.vlinderstichting.nl (soort- en verspreidingsgegevens vlinders en libellen)
- www.zoogdierverseniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Bijlage 4 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen. Onder “activiteiten” worden alle activiteiten in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik verstaan. Voorbeelden hiervan zijn de sloop van gebouwen, de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen, dempen van wateren, maar ook natuurontwikkelingsprojecten. Alle activiteiten moeten getoetst worden op hun effecten op aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde planten- diersoorten.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Voor vogels is een aparte categorie.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren
Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Tabel II (vervolg). Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Vogels
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is ten alle tijden van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 2005 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000 wetgeving, zullen de termen “habitatrichtlijngebied” en “vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. De betreffende gebieden worden momenteel opgenomen en aangewezen als Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) (via Dienst Regelingen) of door de provincie. In de aankomende jaren zullen voor alle gebieden beheerplannen opgesteld worden. Tot die tijd zal er echter per project beoordeeld moeten worden of er nadelige effecten te verwachten zijn voor een beschermd gebied.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Rode Lijsten

In opdracht van het ministerie van EL&I (voorheen LNV) zijn voor diverse soortgroepen zogenaamde Rode Lijsten samengesteld. Deze Rode Lijsten vermelden van welke soorten het voortbestaan in Nederland bedreigd wordt. Op deze manier geven de lijsten een indicatie van het belang van aanwezige planten en dieren in een gebied voor het behoud van de hele populatie. In door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) opgestelde soortbeschermingsplannen wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen. Deze soortbeschermingsplannen worden door diverse provincies gehanteerd voor het opstellen van compensatieverplichtingen.